

Практична робота №2

Тема: Ключові етапи становлення концепції сталого розвитку

Мета: вивчити історичну еволюцію концепції сталого розвитку через аналіз ключових міжнародних конференцій та документів, розвинути навички критичного аналізу міжнародних угод та здатність простежувати трансформацію глобальних підходів до вирішення екологічних, економічних та соціальних викликів.

Теоретичні відомості:

Ключовими етапами розвитку концепції сталого розвитку є:

- ✓ Конференція ООН з оточуючого людину середовища (Стокгольм, 1972 р.);
- ✓ Звіт Міжнародної комісії з довкілля та розвитку «Наше спільне майбутнє» (1987 р.);
- ✓ Конференція ООН з довкілля і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.);
- ✓ Саміт тисячоліття ООН (Нью-Йорк, 2000 р.);
- ✓ Всесвітній саміт зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.);
- ✓ Конференція ООН зі сталого розвитку Ріо+20 (Ріо-де-Жанейро, 2012 р.);
- ✓ Саміт ООН зі сталого розвитку (Нью-Йорк, 2015 р.).

Першою віхою в історії становлення концепції сталого розвитку можна вважати Конференцію ООН з оточуючого людину середовища, що відбулася в Стокгольмі у червні 1972 р. Саме на цій конференції було вперше внесено до міжнародного порядку денного питання про взаємозв'язок між економічним розвитком і погіршенням стану довкілля. За підсумками конференції було прийнято Декларацію Конференції ООН з проблем довкілля, яка містила 26 принципів і план дій із 109 пунктів. У грудні 1972 р. була створена Програма ООН з навколишнього середовища, яка залишається й сьогодні провідною установою у світі з проблем довкілля.

У 1983 р. Генеральна Асамблея ООН створила Міжнародну комісію з довкілля та розвитку (World Commission on Environment and Development, WCED). Головою Комісії стала прем'єр-міністр Норвегії Гру Харлем Брундтланд. До завдань Комісії входило розроблення основних принципів, показників сталого розвитку, а також глобальної еколого-економічної програми дій.

У 1987 р. за результатами роботи Комісії Г. Х. Брундтланд була опублікована доповідь «Наше спільне майбутнє», в якій і була представлена нова концепція сталого розвитку, як альтернатива розвитку, що базується на необмеженому економічному зростанні. У доповіді «Наше спільне майбутнє» було вперше точно визначено поняття сталого розвитку, що трактується як розвиток, за якого нинішні покоління задовольняють свої потреби, при цьому не ставлячи під загрозу можливість задовольняти потреби майбутніх поколінь.

Концепція сталого розвитку набула провідного статусу після Конференції ООН з довкілля та розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), яку ще називають Самітом Землі. У роботі конференції взяли участь представники 172 країн, у тому числі 108 глав держав і урядів, а також 2,4 тис. представників громадських організацій (загалом паралельний форум громадських організацій відвідали 17 тис. осіб). Така безпрецедентна за масштабами та змістом подія стала можливою

завдяки підвищенню уваги до стрімкого погіршення глобальної екологічної ситуації.

На конференції прийнято п'ять підсумкових документів:

1. Декларація Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку.

2. Порядок денний на XXI століття.

3. Рамкова конвенція ООН щодо змін клімату.

4. Конвенція щодо збереження біологічного різноманіття.

5. Декларація щодо напряму розвитку, охорони та використання лісів.

Декларація Ріо містить 27 принципів сталого розвитку, які спрямовані на визначення нового, справедливого, глобального партнерства завдяки створенню інших рівнів співробітництва між державами, ключовими секторами суспільства та громадянами. В документі «Порядок денний на XXI століття» (Agenda 21) кожній країні було рекомендовано розробити національну стратегію сталого розвитку з урахуванням необхідних природоохоронних заходів.

У 2000 р. в рамках сесії Генеральної Асамблеї ООН відбувся Саміт тисячоліття ООН. За результатами саміту було схвалено Декларацію тисячоліття, на основі якої було сформульовано 8 глобальних цілей суспільного розвитку, які отримали назву Цілі розвитку тисячоліття (ЦРТ). Ці цілі є переважно соціальними, але одна з них спрямована на досягнення екологічної збалансованості. ЦРТ стали найбільшою обіцянкою в світі – глобальною угодою зі скорочення масштабів бідності безпрецедентними темпами за рахунок спільних дій.

Після розроблення універсальних рамок ЦРТ у багатьох країнах світу було здійснено адаптацію ЦРТ та встановлено цільові показники розвитку з урахуванням специфіки національної ситуації. Україна приєдналася до Декларації тисячоліття ООН і взяла на себе зобов'язання досягти ЦРТ до 2015 р.

Наступним етапом стала зустріч керівників країн і урядів у 2002 р. на Всесвітній конференції ООН зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі («Ріо+10»). В ній взяли участь понад 22 тис. осіб, зокрема, 100 керівників держав, більше ніж 8 тис. представників недержавних організацій, бізнесових структур, 10 тис. делегатів і 4 тис. представників преси.

У 2012 р. у Ріо-де-Жанейро відбулася Конференція ООН зі сталого розвитку «Ріо+20». Двома провідними темами конференції були інституційні рамки сталого розвитку, зелена економіка в контексті сталого розвитку та подолання бідності. На конференції було прийнято документ «Майбутнє, якого ми прагнемо».

Національна рада реформ підготувала «Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», яка була затверджена Указом Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 року. У 2016 – 2017 рр. за підтримки ПРООН в Україні було проведено роботу з розробки проекту Стратегії сталого розвитку України до 2030 року та Національного плану дій із впровадження Стратегії сталого розвитку України до 2020 року. 30 вересня 2019 року Президент України В. Зеленський підписав Указ № 722/2019 Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року.

Завдання 1:

1. Створити хронологічну таблицю ключових етапів розвитку концепції сталого розвитку (1972-2019 рр.) з визначенням основних подій, документів та їх значення.

2. Проаналізувати один з міжнародних документів у сфері сталого розвитку (доповідь, декларацію або конвенцію) та підготувати структуровану презентацію/доповідь.

3. Порівняти підходи різних конференцій ООН до сталого розвитку та визначити, як змінювалися пріоритети міжнародної спільноти впродовж 1972-2015 років.

4. Дослідити процес імплементації міжнародних зобов'язань у сфері сталого розвитку в Україні (нормативно-правова база, стратегічні документи).

Контрольні запитання:

1. Яка конференція вперше внесла до міжнародного порядку денного питання про взаємозв'язок між економічним розвитком і погіршенням стану довкілля, і які документи були на ній прийняті?

2. У якому документі вперше було точно визначено поняття «сталий розвиток» і хто очолював комісію, що підготувала цей документ?

3. Які п'ять підсумкових документів були прийняті на Конференції ООН з довкілля та розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992 р.)?

4. Чим відрізнялися Цілі розвитку тисячоліття (ЦРТ), прийняті у 2000 році, від Цілей сталого розвитку (ЦСР), затверджених у 2015 році?

5. Яким указом Президента України затверджено Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року і коли це відбулося?